

הבאה בתור: צרפת

תשובת הממשלות בארה"ב ובאירופה לחוב המדינה מאז משבר 2008 היא התשובה הלא נכונה. במקום לבצע רפורמות מבניות הכרחיות, הממשלות בארה"ב ובאירופה פשוט מגדילות את החוב

הפיננסיים ימשיכו להכות. הכלכלן ז'אק אטלי טען לאחרונה כי המדינות עצמן מתנהגות כמו ברנרד מיידוף, מכיוון שהן בונות פירמידות של חובות לא ריאליים. חוב ממשלתי אינו דבר רע כשלעצמו כל עוד הוא לא חורג מהאזור של 60 אחוזים מהתל"ג וכל עוד הוא מיועד לעודד את הצמיחה העתידית; אך כאשר חוב המדינה חורג מ־60 אחוז מהתל"ג וכאשר הוא לא בנוי לעודד השקעות וצמיחה, החוב הופך

שהאירו יקרום. התמיכה הכספית של האיחוד האירופי ושל קרן המטבע הבינלאומית תאפשר ליוון לעמוד בהוצאות שלה בחודשים הבאים, אך היא לא תפי תור את מקור הבעיה: יוון, כמו מדינות אירופיות אחרות, חיה מעבר לאמצעים שלה. מדינה בעלת אוכלוסייה מזדקנת לא יכולה לתפקד בכלכלה גלובלית ובתחרותית פתוחה כשהמדינה עצמה ממשיכה לסכסך חברות ממשלתיות כושלות

שלוש שנים לאחר המשבר הפיננסי של אוקטובר 2008, המערכת הפיננסית הבינלאומית שוב בסכנה. הפשרה בין הרפובליקנים לרמוקרטים על הגדלת החוב הפדרלי אמורה הייתה למנוע אסון כלכלי, אך היא רק חיזקה את החששות של המשקיעים. הבורסות בער לם קורסות והמשקיעים נמלטים לאיגרות חוב אמריקאיות המניבות תשואה של 2.6 אחוזים לתקופה של עשר שנים.

בינתיים, משבר המטבע האירופי, האירו, רק מחריף. ראש ממשלת פורטוגל סוקרטס התפטר. ראש ממשלת ספרד ספאטרו הקדים את הבחירות לנובמבר, הוא כבר לא יגין משמעת תקציבית בחודשים הבאים. ממשלת איטליה אישרה תוכנית צנע, אך ספק אם היא תוכל ליישם אותה; גם ראש הממשלה ברלור סקוני וגם שר האוצר טרמונטי חשודים בשחיתות והם לא יוכלו למלא את תפקידם לאורך זמן. עם חוב ציבורי המהווה 120% מהתל"ג ועם ממשלה בלתי יציבה, אין פלא שאיטליה מדאיגה את השווקים הפיננסיים.

המשקיעים גם יודעים ש"רשת הביטחון" הפיננסית שאושרה בחודש שעבר על ידי המועצה האירופית ("רשת" שתסתכם ב־440 מיליארד אירו בסתיו 2011) לא תספיק כדי לכסות את ההוצאות של איטליה ושל ספרד לטווח הבינוני. תיאורטית, אפשר להגדיל את הרשת הזאת לטריליון אירו למשל. אלא שהרשת הזאת מבוססת על ערבויות ממשלתיות של הכלכלות החזקות – בראש ובראשונה גרמניה וצרפת. הגדלת הערבויות הממשלתיות של גרמניה ושל צרפת עלולה לעודד את החששות של המשקיעים ולצרף את שתי המדינות האלו למעגל הכלכלות האירופיות המתקפות על ידי השווקים הפיננסיים.

פירמידות לא ריאליות

המשבר הפיננסי הנוכחי נובע בין היתר מהחששות של המשקיעים לנוכח החובות הממשלתיים. החוב הפדרלי האמריקני מסתכם ב־14.3 טריליון דולר. על הנייר, הכי לכולה האמריקנית יכולה לעמוד בזה, אך הקונגרס הרפובליקני משתמש בזכות הווטו שלו וכופה קיצוצים תקציביים על ממשל אובמה. העימות בין הקונגרס לנשיא הכניס את השווקים לפאניקה. באירופה, אנגלה מרקל מסרבת להביט בצפודע שהיא תצטרך לבלוע; יוון פשטה רגל וגרמניה תשלם את רוב החשבון (או באמצעות זרימת כסף דרומה או באמצעות הצלת הבנקים הגרמניים), או

הגדלת הערבויות של צרפת תרתיע משקיעים. דיון בארמון האליזה, השבוע

למעגל סגור. ומאז המשבר של 2008, התשובה של הממשלות בארה"ב ובאירופה לחוב המדינה היא התשובה הלא נכונה. במקום לבצע רפורמות מבניות הכרחיות, הממשלות פשוט הגדילו את החוב.

לכן, המשבר הפיננסי הנוכחי יגיע גם לשאר מדינות אירופה. הסוכנות 'סטנדרד אנד פור'ס' כבר הודיעה כי צרפת תאבד את ציון ה־AAA שלה בשנת 2015.

כאשר העם בישראל דורש "צדק חברתי" (מבלי לטרוח להסביר מה בדיוק כרוך בכך), וכאשר ועדת טרכטנברג בוחנת את הדרישים להקל על מעמד הביניים, כדאי שנזכור שאי־התאמתה של מדיניות הרווחה האירופית למציאות הדמוגרפית ולאילוצי הכלכלה הגלובלית גורמת היום לקריסת הכלכלות האירופיות, ותיקון המצב ידרוש אומץ פוליטי שלא נראה באופק.

ד"ר עמנואל נבון הוא מרצה ליחסים בינלאומיים באוניברסיטת תל-אביב ושותף בחברת ייעוץ כלכלי

כאשר חוב המדינה חורג מ־60 אחוז מהתל"ג וכאשר הוא לא בנוי לעודד השקעות וצמיחה, החוב הופך למעגל סגור שאי אפשר לצאת ממנו. המשבר הפיננסי צפוי להגיע למדינות נוספות

וכשאנשים יוצאים לגמלאות בגיל 60. העובדים באירופה, באמצעות איגודי עובדים חזקים, לוחצים כדי לשמור על הפריבילגיות שלהם, בעוד מיליוני אזרחים אירופים מובטלים או מועסקים בעבודות זמניות. האוכלוסייה האירופית מזדקנת, מספר הגמלאים גדל, ומישהו יצרך לשלם עבור הפנסיה שלהם. כל עוד הפוליטיקאים האירופים והאמריקנים לא יתנהלו כמו מדינאים, השווקים